

Zofia Kurnatowska, Stanisław Kurnatowski

Lubiń, st. 1, gm. Krzywoń, woj. leszczyńskie, AZP 62-27/56

Informator Archeologiczny : badania 25, 99-100

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pod poziomem użytkowym XVI-wiecznej piwnicy w środkowej części rezerwatu odsłonięto spod gruzu północno-zachodni narożnik fundamentu krypty romańskiej wchodzącej w kierunku zachodnim w głąb transeptu. W połączeniu z poprzednimi rozpoznaniem użytko podstawę do poprawnego zrekonstruowania rozmiarów i podziału wewnętrznego krypty.

W południowym ramieniu transeptu odsłonięto częściowo fundament o orientacji zachód-wschód, wykonany w najniższej oraz najwyższej partii z kamieni spojonych zaprawą wapienną, zaś w części środkowej — z kamieni o układzie opus spicatum, zasypanych ziemią. Zasięg i przeznaczenie tego muru będą przedmiotem dalszych badań.

Rejon XIV przed północną elewacją pałacu (mgr Janusz Firlet, dr Zbigniew Piano-wski). Końcowy etap badań weryfikacyjnych, konserwacja i zabezpieczanie murów. W najpełniejszym zakresie odsłonięto północno-zachodni narożnik „sali o 24 słupach” i w pobliżu badano układ warstw wczesnośredniowiecznych ocalałych w czasie akcji w 1921 r. Wydaje się, iż stanowią one pozostałość trzech kolejnych umocnień wzgórza: najstarszego wału obronnego (2 poł. IX w.?), wału tzw. „wiślańskiego” (zapewne 1 poł. X w.) oraz umocnienia poprzedzającego budowę romańskiego kościoła Św. Gereona i „sali o 24 słupach” (schyłek X-pocz. XI w.). Z wałem „wiślańskim” związana jest warstwa zaprawy wapiennej z okruskami polepy oraz kamieniami, odpowiadająca — być może — zaprawie odkrytej w rejonie IX, na zachodniej krawędzi Wawelu.

Krzywoń, st. I, gm. Huszew, woj. białkopodlaskie patrz młodszy okres przedrzymski — okres wpływów rzymskich

Lubiń, st. 1
gm. Krzywoń, woj. leszczyń-
skie
AZP 62-27/56

Polska Akademia Nauk Instytut Histo-
rii Kultury Materialnej Zakład Arche-
ologii Wielkopolski w Poznaniu

Badania prowadzili prof. dr hab. Zofia Kurnatowska i doc. dr hab. Stanisław Kurnatowski. Finansowane przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej Wydziału Kultury, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lesznie. Kolejny sezon badań rozpoczętych w 1975 r. Zabudowa klasztoru oo. benedyktynów z końca XI-XVII w.

Badania koncentrowały się w sektorze VIII, usytuowanym na zachód od fasady kościoła, oraz częściowo w sektorach XII i XV, na południe od muru otaczającego klasztor.

Na południowy zachód od pozostałości kościoła z I fazy romańskiej (koniec XI w.) stwierdzono istnienie rowów fundamentowych zniszczonych przez wkopy nowożytnie oraz warstwy destrukcji zawierającej grudy zaprawy i odpadki kamienne na wtórnym złożu. W tych samych wykopach natrafiono na nawarstwienia z II fazy romańskiej (pierwsze dekady XII w.), silnie naruszone przez późniejsze budowle.

Daleko lepiej zachowane resztki osadnictwa z II fazy romańskiej odsłonięto w wykopie usytuowanym na północny zachód od fasady kościoła. Odkryto tu ściany budynku drewnianego, zbudowanego w konstrukcji wieńcowej, zaopatrzonego w przedsionek. W pobliżu belko podwaliny natrafiono na wkopany garnek gliniany, niewątpliwie pozostałość ofiary zakładzinowej. W budynku odkryto znaczny skład kamienia budowlanego, zaś w przedsionku warstwy okrzeseków. Można zatem przypuszczać, że odkryto tu warsztat obróbki kamienia, związany z budową opactwa. W pobliżu odkryto pozostałości pieca zbudowanego z kamieni, wypełnionego warstwą intensywnie spalenizny; w jego sąsiedztwie grudki stopionego brązu lub mosiądzu. Na pozostałości drugiego obiektu o podobnym charakterze, zbudowanego na warstwie niwelacyjnej ponad rozebrany budynek, natrafiono w sąsiedztwie. Zarówno budynki, jak i funkcjonujące nieco później urządzenia produkcyjne można odnieść do XII i pocz. XIII w., zatem powstały one w czasie intensywnie akcji budowlanej opactwa fazy romańskiej.

W początku fazy późnoromańskiej-wczesnogotyckiej, po połowie XIII i XIV w., budynki i obiekty produkcyjne zlikwidowano i zasypano je warstwą niwelacyjną, na której położono bruk. W części południowo-zachodniej sektora VIII mamy w tym okresie do czynienia z pozostałościami dość intensywnej działalności, której pozostałością są głębokie wkopy (resztki piwnic?) zawierające materiał z 2 poł. XIII, XIV i XV w., mocno zniszczone przez późniejszą działalność budowlaną. Z XVI w. pochodzi pozostałość muru ceglanego otaczającego klasztor od południa. Brama wjazdowa w tym murze, prowadząca na dziedziniec kościelny, znajdowała się ok. 10 m na wschód od obecnej bramy. W części położonej dalej na zachód, wzdłuż muru otaczającego klasztor istniały budowle drewniano-gliniane. Po ich zniszczeniu w wyniku gwałtownego pożaru, może w czasie wojen szwedzkich, przystąpiono w tej partii wzgórza do prac budowlanych zmieniających uprzedni jego charakter. Zlikwidowano mur otaczający klasztor i na jego miejscu wzniesiono nowe skrzydło klasztorne, wykorzystując w części wschodniej resztki dawnego budynku gotyckiego, a w części zachodniej fundamenty rozebranego muru ogrodzenia. W wykopach usytuowanych na zewnątrz owego skrzydła uchwycono zewnętrzne lico muru oraz fragm. przypór. Badania tego skrzydła klasztornego, dotąd zupełnie nieznanego, które mogło zostać zbudowane najwcześniej w końcu XVII w., będą kontynuowane w następnych sezonach.

Badania w 1991 r. dostarczyły licznych pozostałości ruchomych. Obok znacznych ułamków naczyń, zarówno z wcześniejszego, jak i z późniejszego średniowiecza oraz z czasów nowożytnych, znaleziono 5 monet, w tym 2 Władysława Jagiełły, liczne przedmioty żelazne i z metali kolorowych, fragm. szkła okiennego i resztki naczyń od średniowiecznych po nowożytny, fragm. różnych kafli. Ten sezon badawczy przyniósł wiele nowych elementów do dziejów klasztoru, jego organizacji przestrzennej, zwłaszcza w okresie wczesnego średniowiecza, oraz architektury, zwłaszcza barokowej. Jednocześnie wyłonił się szereg pytań, na które odpowiedź mogą przynieść jedynie dalsze prace wykopaliskowe na tym stanowisku.

Lublin-Jakubowice Murowane, st. 5
gm. loco, woj. lubelskie
AZP 77-82/-

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadzili U. Kurzątkowska i A. Rozwałka. Osada wczesnośredniowieczna (XIII-XV w.)

*Literatura: *Sprawozdania z badań terenowych...*, s. 39-41.

Lopiennik Dolny, st. 3, gm. Lopiennik Górny, woj. chełmskie patrz neolit

Napole, st. 1
gm. Kowalewo Pomorskie, woj. toruńskie
AZP 37-47/17

Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika
Instytut Archeologii i Etnologii w Toruniu

Badania prowadzili J. Bojarski, W. Chudziak, M. Grupa, P. Gurtowski, D. Poliński. Grodzisko wczesnośredniowieczne (X-XIV w.).

*Literatura: *Wczesnośredniowieczne grodziska...*, s. 115-124.